

En el cor de la nostra música

Vicent Agulló Pérez

Com diu l'enunciat, l'objectiu principal d'aquest escrit és fusionar gràficament el cor amb la nostra música. Com tots sabem aquest òrgan està situat en el pit de l'home i de molts animals, en forma de con, és el centre i principal agent de la circulació de la sang. Així mateix, es defineix al cor com la part més íntima de l'ésser humà, on es concentren els efectes, les passions, la força d'ànima i el sentiment moral, i fins i tot, és el nucli suposat de les facultats intel·lectuals.

Amb aquesta evolució terminològica, podem dir que el cor amb la sang que circula dins d'ell, és el motor de la nostra vida i les emocions el seu combustible, és com "sentir" una simfonia, on tots els músics sota la batuta del director interpreten la música que marca la partitura. Així doncs, aquesta treball es basa metafòricament en el nostre cor i en les seues tres capes (El pericardi, el miocardi i l'endocardi), entenen-lo sempre lligat a l'experiència de la pròpia realitat, com el mecanisme que ens permet la nostra existència vital, i com he dit adés, els sentiments, les emocions i les sensacions, són els estats que ens influeixen per viure-la, i a més, manifestar un judici o una opinió, i com en aquest cas, vinculat a la nostra música.

El pericardi: La Música Festera, símbol representatiu per a les Festes de moros i cristians

El pericardi és la membrana de dues capes que envolta el nostre cor, i entre les quals "viu" un líquid format per cèl·lules que lubrica constantment la seua superfície, permetent que el cor es moga fàcilment, per això, al·legòricament, aquesta part del cor, representa a les infinites composicions musicals que des de el segle XIX, ens han fascinat, omplint-nos a tots d'unes sensacions impossibles de fer desaparèixer.

Efectivament, el líquid serós i lubricant format per les cèl·lules que l'envolta, representa els alegres compassos musicals d'un pasdoble dianer, així també encarna la idiosincràsia harmònica i la serietat dels "pasdobles sentats" o el característic ritme i l'exquisidesa melòdica que "muscle amb muscle dels individus" de les filaes, marca el pas de les marxes mores, destacant naturalment, les notes trepidants de les marxes cristianes, amb l'elegant protagonisme del cabo d'esquadra que ens guia amb la seua intensitat i subtilesa.

Altra cèl·lula viva i musical, està ben present amb els sons personals i intensos de les composicions especials per a ballets i fanfàrries, com també amb la capacitat sonora i el domini tonal dels poemes simfònics o amb l'estètica lírica i al·lusió històrica dels

himnes, arrodonit tot, amb les solemnes i sensibles marxes de processó que a tots ens fan brollar llàgrimes d'emoció.

El miocardi: Els músics que han fet possible aquest univers musical

De manera sintetitzada, el miocardi és la part del nostre cor, encarregada d'impulsar la sang pel cos. En aquesta reflexió, el miocardi exterioritza la llavor d'uns músics que expressen amb les seues obres, una idea compositiva, i amb ella, fomentem el clima ideal per desenvolupar aquest univers musical fester.

S'ha de tenir en compte que prenem com a signe identificatiu la singularitat d'un mite o un succés verídic, en el qual la tradició d'unes festes, difoses de generació en generació, ens ha permès conèixer a un extens elenc de compositors, artífexs que ens han deixat tan per les seues qualitats humanes, com per les seues condicions socials i culturals, una creació musical extraordinàriament important i fecunda.

Benedicto Ripoll, Camilo Pérez Laporta, Carlos Palacio, Enrique Alborch, Evaristo i Camilo Pérez Monllor, Francesc Valor, Francisco Esteve, Godofredo



Garríguez, Gonzalo Barrachina, Gonzalo Blanes, Gregorio i Rafael Casasempere Juan, Gustavo Pascual, Ignacio Sánchez, José Albero, José M^a Ferrero, José Pérez Vilaplana, José R. Pascual Vilaplana, José V. Egea, José Seva, Julio Laporta, Lluís Blanes, Miguel Picó, Miguel Villar, Pedro J. Francés, Pilar Mompó, Rafael Alcaraz, Rafael Giner, Ramón García, Saül Gómez, ...

Mitjançant aquesta relació de músics, vull retre homenatge a tots els compositors que ens han gratificat amb aquesta música extensa, intensa i extraordinària. Parlar de tots ells seria quasi impossible, no obstant, de franc i de tot cor, és de justícia recordar als primers músics que van iniciar aquesta història creant una música ex professo per a festes de moros i cristians.

El primer d'ells, l'admirable músic alcoià, Juan Cantó Francés, pedagog i professor d'harmonia en el Conservatori Nacional de Música i Declamació de Madrid, és el compositor que amb el pasdoble titulat MAHOMET, inicia en l'any 1882 tot un "vademécum"⁽¹⁾ musical, és a dir, crea amb la seua obra, un referent natural i exclusiu, revelant-nos un brillant i transparent missatge per gaudir d'aquest món musical i fester. Realçar que aquesta composició ha passat amb tot l'èxit la prova del temps, en el que els canvis de gust i les modes musicals no li han afectat, encara més, ha servit de model compositiu a altres obres musicals.

En els arxius de la Societat Unió Musical d'Alcoi, roman l'original de la primera marxa mora datada en 1907, titulada A-BEN-AMET o MARCHA ABEN-CERRAJE, composta per Antonio Pérez Verdú, i que va ser estrenada el 22 d'abril del mateix any per la Banda Primitiva d'Alcoi. Aquesta obra definida per una estètica diferent, utilitzant un llenguatge rítmic més pausat i una melodia amb sabor oriental, destaca tan per la peculiaritat de la percussió com per les dolces melodies de les trompetes (amb sordina) i de les fustes.

Simultàniament, amb l'axioma "La música va marcar la seua obra i la seua obra va inspirar molta música", vull destacar a Amando Blanquer Ponsoda, que conjuntant la seua gran intel·ligència melòdica amb l'originalitat del sistema atonal, tot això enllaçat per un peculiar ritme, de la seua primera marxa cristiana AL·LELUIA, va dir: "Jo no vaig inventar res, la marxa cristiana ja estava en l'ambient, jo només tenia que vincular-la", sàvies i modestes paraules les d'aquest inoblidable mestre. És important recalcar que aquesta obra, la van estrenar el dia 22 d'abril de 1958, els músics de la Banda Primitiva d'Alcoi, acompanyant a la Filà Vascos en l'Entrada de cristians d'Alcoi. Ressenyar que el diumenge 13 d'abril del mateix any, la naturalesa ens va obsequiar amb una sorprenent nevada. (Cal recordar les fotografies del castell tot cobert de neu).

Així mateix, amb l'impuls transmès per aquests trets i caràcters propis, trobem el treball de diversos músics que creen unes obres especials per a ballets i fanfàrries. D'entre tots ells, vull subratllar al director i compositor alcoià Rafael Mullor Grau, que amb les notes del ballet DANZA COLORISTA, composta en l'any 2005, ens endinsa amb uns sons màgics i innovadors en aquesta personalíssima música descriptiva i festerà.

Com he dit adés, conèixer-los a tots, seria quasi impossible, no obstant, vull expressar la meua atracció musical per José Carbonell García, que a més de oferir-nos innumerables obres, va compondre el poema simfònic LA VÍSPERA DE SAN JORGE EN ALCOY, partitura datada en 1957 i que com el seu títol indica, es basa musicalment en el dia de les entrades. Aquest poema dedicat a la Junta Directiva de l'Associació de San Jordi d'Alcoi, roman en els arxius de la Música Nova d'Alcoi. De l'argument de l'obra que va escriure el mestre Carbonell del seu poema, crec molt interessant transcriure el fragment final: "Y el dia 22 de Abril con sus músicas, su bullicio, su colorismo sin par, deja en nuestras almas una nostalgia perdurable mezclada de dulces recuerdos".

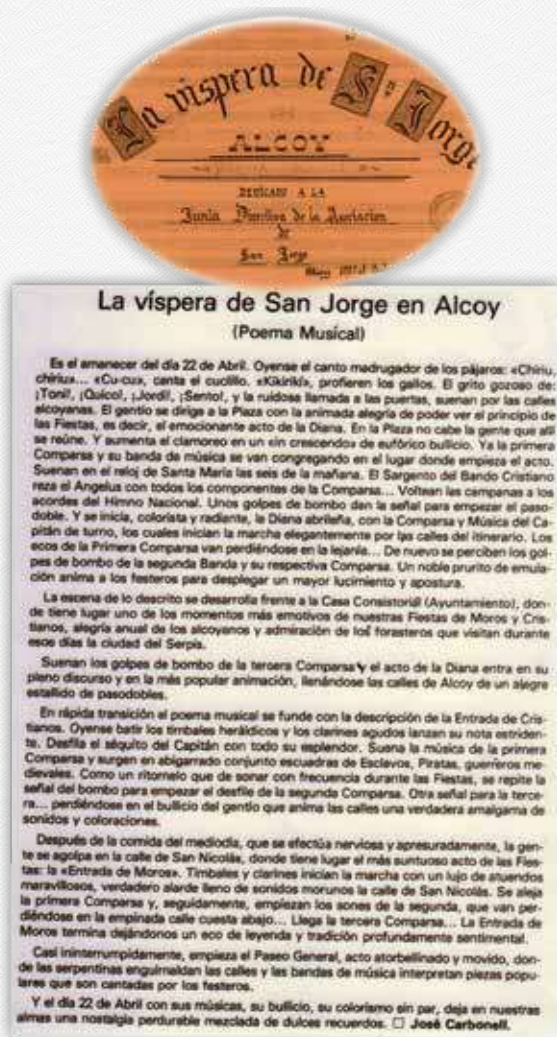
Seguint en el treball, vull matisar que la representació musical i literària pel qual s'identifica i s'uneix un poble, està perfectament representat pel gran compositor i artista alcoià José Espí Ulrich, que amb versos de José Vidal Botella, van compondre per a veus i orquestra, l'emblemàtic poema líric i històric "Walí, Walí, yo te saludo, Walí, Walí, jinete divino ..." o HIMNO A SAN JORGE. Composició datada en València el 28 de març de 1890, és estrenada en el Novenari per la Capilla Nueva del Iris el mateix any.

Per a definir què és i què significa, no hi ha més que llegir la dedicatòria de la marxa solemne 23 DE ABRIL del compositor alcoià José M^a Valls Satorres, en ella escriu: "Dedicada a la Filà Llana y a la Unió Musical de Alcoy imagen de unidad musical y festerà ... compuesta sobre temas de maestros alcoyanos y para acompañar los actos procesionales del 23 de Abril en Alcoy"⁽²⁾. Aquesta obra, estrenada el 17 de març de 1985 en el Concert d'Exaltació a la Música Festerà per la Societat Unió Musical d'Alcoi, l'interpreten tots els anys acompanyant a la Filà Llana en la Processó de Sant Jordi. Afegir que aquestes paraules mostren la predilecció i sobretot, la sinceritat i la defensa del compositor per la música alcoiana.

L'endocardi: La membrana fina, lisa i brillant que simbolitza l'unitat musical i festerà

Esquemàticament, si el pericardi, que simbolitza a la Música Festerà, és el que envolta el nostre cor, i que la principal funció del miocardi és la d'impulsar la sang pel nostre cos, exterioritzant la llavor dels compositors. Que és l'endocardi i quina funciona-





litat li donem en aquest particular univers musical fester?

L'endocardi és una membrana molt fina, llisa i brillant, de revestiment intern, amb la qual entre en contacte la sang. Està composta per cèl·lules, teixit connectiu i per diverses fibres, que recobreixen les aurícules, els ventricles i les vàlvules cardíques.

En aquest últim punt, l'endocardi, personifica l'espectacle, la recompensa no només dels espectadors (fibres), sinó també la dels festers i la dels intèrprets. No podem oblidar que gràcies a aquesta exclusiva i homogènia mestressa (músics), compaginada amb les cèl·lules (solfa) i teixit (festers), consolidem una ferma i sòlida base en tot aquest singular món musical i fester

Com ja hem vist, l'empatia dels qui actuen (músics i festers) sobre els perceptors (espectadors), revesteix d'una vital importància. Aquesta consonància es manifesta a través dels sentits sensorials, sensacions que les gaudim visualment, gràcies a un equilibri emocional i artístic dels moviments, dels colors i de les formes en els diversos i especials actes que es realitzen en aquestes festes.

Generalment, els éssers humans tenim una gran capacitat de retenció auditiva, de fet, el sentit de l'oïda en l'art musical, ens provoca amb els sons melòdics,

rítmics i harmònics una gran excitació, motivació que influeix en el nostre camp perceptiu, sensibilitat que aquests compositors saben transmetre'ns quan ens donen a conèixer les seues obres.

A més dels sentits de la vista i de l'oïda, és important ressaltar que en aquests esdeveniments, l'estimulació de les altres facultats sensorials (el tacte, el gust i l'olfacte), ens conquesta vigorosament a tots nosaltres, gràcies a la resposta sensitiva d'una extensa combinació de textura, color i partícules aromàtiques.

Per acabar aquest treball, vull reafirmar que des de que naixem, els batecs del cor forment part de la nostra vida, amb una gran capacitat de resposta física és el nostre centre energètic, òrgan que amb uns tres-cents grams de pes, i bategant unes cent quinze mil vegades diàries, fa circular uns cinc litres de sang pel nostre cos. Com he dit adés, la relació cor-emoció està sempre lligada a la nostra vida i a les nostres creences, com l'amor, la sensibilitat, l'alegria o el desig, i com a conseqüència, agermanada al nostre llenguatge, sons verbals amb els quals he pretès transmetre aquesta reflexió, paraules en el quals han ponderat dues parts indivisibles, "COR I MÚSICA".

Posdata: El cor sempre està sintonitzat a la meua vida, ja que visc amb una dolència cardíaca que no m'ha impedit gaudir de la meua afició de músic percussionista en la Societat Unió Musical d'Alcoi durant molts anys. Ressenyar que la Simfonia del NOU MÓN té un gran significat per a mi, ja que van ser les notes d'aquesta obra, les primeres que vaig "sentir" després de la meua intervenció quirúrgica.☺

Salut i Música

NOTES

- (1) Vademécum, del llatí *vade*, (camina, veuen) i *me-cum*, (amb mi), fa referència a les nocions fonamentals d'una activitat científica o/i artística.
- (2) En aquesta composició "sentim" fragments de diverses composicions alcoianes com l'*Himno a San Jorge* de Enrique Juan Merín; el pasdoble *Fontinens* i el pas àrab *La Canción del Harén* de Camilo Pérez Laporta; el pas àrab *Un Noble Més* i el pasdoble *Mi Barcelona* de Julio Laporta Hellín i l'*Himne de Fiestas* de Gonzalo Barrachina Sellés.

Agraïments a:

- Arxiu de la Societat Música Nova d'Alcoi.
- Arxiu de la Societat Unió Musical d'Alcoi.
- La Música para Banda de Amando Blanquer Ponsoda de José R. Pascual (www.cimapolo.com).
- Diccionari català-valencià-balear –DCVB– Antoni M^a Alcover i Francesc de Borja Moll.
- Revistes de Festes de l'Associació de Sant Jordi d'Alcoi. Anys 1959, 1964 i 1990.
- Diccionario Alcoyano de Música y Músicos. Ernesto Valor Calatayud. Lloréns Libros. 1988.
- Nits simfòniques d'Antoni Pizà Prohens. Ensiola Editorial. Any 2010.

